

Omówienia nadesłanych książek

Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Red. Zespół. Kraków 1993 - 483 + [2] s. (Studia. Pontificia Academia Theologica Cracoviensis Facultas Theologica).

Praca zbiorowa, na której treść składają się artykuły o tematyce liturgicznej oraz przedstawiające historię działalności Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym PAT w Krakowie. Ponieważ trudno jest ująć i zaprezentować bogatą i różnorodną tematykę artykułów, proponujemy zestawienie treści tej książki okolicznościowej: Jan Paweł II, papież. Słowo Ojca Świętego s. 9-11; Macharski Franciszek, kard. Słowo Wielkiego Kanclerza Papieskiej Akademii Teologicznej s. 13; Kubiś Adam. Słowo Rektora Papieskiej Akademii Teologicznej s. 15; Cz. 1. Duch *Soborowej Odnowy Liturgii*: Neunheuser Burkhard OSB. Liturgie und Liturgiewissenschaft s. 21-30; Stefański Jerzy. Prace redakcyjne nad Konstytucją o liturgii świętej Soboru Watykańskiego II (4 XII 1993) s. 31-40; Czerwik Stanisław. Pojęcie i natura liturgii s. 41-59; Kaczynski Reiner. Die Eucharistie in der Didache. Anmerkung zu neuen Forschungsergebnissen s. 60-64; Bomba Władysław CM. Najświętsze Misterium Eucharystii. (Uwagi na tle Konstytucji o liturgii świętej Soboru Watykańskiego II) s. 65-83; Clerk Paul de. La Priere liturgique, le prete et l'assemblée s. 84-89; Margański Bolesław. Uczestnictwo wiernych w liturgii Kościoła w duchu Konstytucji *Sacrosanctum concilium* s. 90-102; Janicki Jan. Sakramenty i sakramentalia według Konstytucji o liturgii świętej s. 103-135; Boguniowski Józef Wacław SDS. Błogosławieństwo wody w posoborowych księgach liturgicznych s. 136-149; Przyczyna Wiesław CSsR. Odnowa przepowiadania według Konstytucji o liturgii świętej s. 150-156; Jabłoński Zachariasz OSPPE. Sanktuarium maryjne - miejscem ewangelizacji s. 157-172; Cichy Stefan. Wychowanie liturgiczne w Konstytucji o liturgii świętej i w dokumentach posoborowych s. 173-189; Wainwright Goffrey. Where liturgy and ecumennism embrace s. 190-203; Koperek Stefan CR. Duszpasterskie implikacje reformy liturgii uświęcania czasu s. 204-218; Małaczyński Franciszek OSB. Polskie księgi historyczne s. 219-238; Dąbek Tomasz Maria OSB. Muzyka sakralna. Komentarz do VI rozdziału Konstytucji o liturgii świętej s. 239-247; Sinka Tarsycjusz CM. Dzieje polskich pieśni kościelnych w liturgii s. 248-280; Boguniowski J. W. SDS. Pia exercitia s. 281-292; Dougherty Jude P. Edith Stein. The convert in search of illumination s. 293-301; Cz. 2. *Instytut w służbie liturgii*: Sroka Józef. Pionier polskiego ruchu odnowy liturgicznej Książd Michał Kordel s. 305-330; Szafranski Ludwik. O

polskiej teologii liturgii i mistyki Biskupa Profesora Wacława Świerzawskiego s. 331-337; Koperek S. CR. Dwadzieścia pięć lat w służbie liturgii s. 338-348; Sroka J. Studium Pastoralne w Rzeszowie. Liturgika i katechetyka s. 349-351; Berwaldt Jacek. Sekcja Muzyki Liturgicznej w Krakowie s. 359-373; Przyczyna W. CSsR. Studium Homiletyczne s. 374-376; Sielepin Adelajda CHR. "Misje wewnętrzne" czyli katechumenat w kraju katolickim s. 377-383; Cichy S. Sympozja i spotkania organizowane przez Instytut Liturgiczny w Krakowie oraz goście Instytutu s. 384-3397; Majkowska Rita. "Mądrość cierpliwości" 25 lat starań o ożywienie kultu Michała Giedroycia pokornego sługi świętej liturgii s. 399-405; Rabikauskas Paulius SJ. Dievo tarnas Mykolas Giedraitis s. 406-415; Rodziński Stanisław. Kilka bardzo ważnych lat s. 416-419; Sielepin A. CHR. Euntes docete s. 420-425; Wykaz prac drukowanych Ks. bp. prof. dr hab. Wacława Świerzawskiego s. 426-428; Boguniowski J. W. SDS. Wykaz prac z liturgiki na Wydziale Teologicznym w latach 1971-1992 s. 439-455; Tenże. Wykaz prac promowanych przez Ks. bp. prof. dr hab. Wacława Świerzawskiego s. 456-462; Reder Violetta CHR. Prof. Burkhard Neunheuser OSB: doktor honoris causa Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie s. 463-466.

Przyjdź Duchu Święty. Pomoce dla kandydatów do bierzmowania. Kraków: "Czuwajmy" 1994.

Materiały pomocnicze dla kandydatów do bierzmowania. Ukazały się w czterech kolejnych broszurach oraz suplementie: 1) Dziękczynienie za dar chrztu. Oprac. Stanisław Szczepaniec - 63 s.; 2) Wprowadzenie w misterium bierzmowania. Oprac. S. Szczepaniec 182 s.; 3) Modlitewne oczekiwanie. Oprac. S. Szczepaniec, Ireneusz Okramus - 67 s.; 4) Czas mistagogii. Oprac. S. Szczepaniec, Marek Kasperkiewicz 63 s.; Suplement S. Szczepaniec. Propozycja przygotowania do sakramentu bierzmowania według zasad chrześcijańskiego wtajemniczenia (Kraków 1996) - 20 s.

GORCZYCKI GRZEGORZ GERWAZY. *Opera omnia*. T. 2: *Utwory wokalnie - instrumentalne*. Wydał KAROL MROWIEC. Kraków: "Musica Iagellonica" 1995 338 s. (Monumenta Musicae in Polonia. Seria A: Twórczość kompozytorów polskich. Instytut Sztuki PAN).

Kolejny tom cennej serii "Monumenta Musicae in Polonia", która po przejęciu jej przez Wydawnictwo "Musica Iagellonica" - ukazuje się z większą regularnością. Prezentowany tom zawiera twórczość wokalnie - instrumentalną jednego z najwybitniejszych naszych twórców muzyki dawnej - działającego na przełomie XVII/XVIII w. kompozytora i kapelmistrza kapeli katedralnej na

Wawelu Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego (ok. 1665-1734). Jest to pierwsze krytyczne wydanie całości spuścizny kompozytora utrzymanej w nurcie *stile moderno*. Dodajmy, że niektóre utwory publikowane są po raz pierwszy.

Sakramenty chorych. Obrzęd i duszpasterstwo. Wyd. 2 popr. Katowice: Księgarnia Św. Jacka 1995 - 248 s.

Drugie wydanie książki, które zostało przygotowane przez Komisję do Spraw Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego. Zawiera teksty Dekretów Prymasa S. Wyszyńskiego (1978), Prymasa J. Glempa (1991), Dekret Kongregacji Sakramentów i Kultu Bożego zatwierdzający polski przekład, Dekret ogólny Kongregacji Kultu Bożego, Konstytucję apostolską o sakramencie namaszczenia chorych oraz wprowadzenie teologiczne i pastoralne. Książka została podzielona na dwie części. W części pierwszej *Duszpasterstwo chorych* zaproponowano i omówiono obrzędy związane z odwiedzinami chorych, udzielaną im komunią, obrzędem namaszczenia, w tym namaszczeniem chorych w wielkim zgromadzeniu wiernych. Część druga *Duszpasterstwo umierających* ukazuje obrzędy: wiatyku, udzielania sakramentów choremu w bliskim niebezpieczeństwie śmierci, bierzmowania w niebezpieczeństwie śmierci. Rozdział uzupełnia modlitwa przy konających. Część trzecia *Teksty do wyboru* zawiera: poświęcenie oleju chorych, czytania biblijne w obrzędach dla chorych, czytania podczas Mszy przy udzielaniu Wiatyku oraz formularze mszalne. W *Dodatku* znajdują się: obrzęd pojednania jednego penitenta, krótki obrzęd błogosławieństwa wody oraz krótki obrzęd błogosławieństwa dewocjonaliów.

Stużba Boża diecezji łomżyńskiej. Oprac. JAN SOŁOWIANIUK. Łomża 1995 - 282 s.

Podręcznik przeznaczony dla duchowieństwa i wiernych ma na celu wprowadzenie ujednoliconych przepisów, popartych wskazaniem duszpasterskimi, dotyczących sprawowania liturgii, nabożeństw i błogosławieństw w duchu odnowy Soboru Watykańskiego II.

Śpiewnik staropolski. Z. 1: Pieśni Maryjne i o Świętych. Oprac. PIOTR POŻNIAK, WACŁAW WAŁECKI. Kraków: "Musica Iagellonica" 1995 - 32s.

Pierwsza część z planowanej serii poświęconej staropolskim pieśniom chóralnym z XVI i początku XVII wieku. Prezentowany zeszyt *Śpiewnika staropolskiego* zawiera "Pieśni Maryjne i o Świętych" Zamieszczono w nim 14 pieśni autorstwa D. Cato (6) i F. Liliusa (5) oraz 3 utwory anonimowe. Na

podkreślenie zasługuje fakt, iż wszystkie teksty utworów publikowane są w całości z krytycznym komentarzem. Całość uzupełniają fachowo zredagowane noty o autorach tekstów, o kompozytorach i o samych utworach. Interesująco zapowiada się publikacja całości *Śpiwnika staropolskiego*. Sam pomysł, jak i koncepcja śpiwnika jest dziełem Piotra Poźniaka, który jest zarazem jego redaktorem. W siedmiu zeszytach (Pieśni Maryjne i o Świętych; Pieśni na rok liturgiczny; Modlitwy katechizmowe i codzienne; Psalm; Modlitwy różne; Pieśni różne; Pieśni panegiryczne) zaplanowano publikację ponad 100 pieśni. Obok wielu kompozycji zachowanych w anonimowych przekazach znajdują się tu utwory takich twórców jak: Cyprian Bazylik, Diomedes Cato, Franciszek Lilius, Wacław z Szamotuł. Jak czytamy w ulotce reklamowej: "Seria będzie zawierać przeważnie utwory współcześnie nie publikowane (w tym nowoodnalezione pieśni Wacława z Szamotuł i Cypriana Bazylika) lub wydane w trudno dziś dostępnych edycjach" Atrakcyjność zbioru podnosi fakt, iż wszystkie publikowane w nim kompozycje cechuje prostota konstrukcji muzycznej, co wynikało z założenia i przeznaczenia tych pieśni, przez to mogą one doskonale ubogacić repertuar chórów kościelnych, nawet tych o mniejszym stopniu zaawansowania.

ARASZCZUK STANISŁAW, ks. *Oficja rymowane o św. Jadwidze*. Legnica 1996 - 148 s.

W pracy opublikowano teksty (równoległe w języku łacińskim i polskim) następujących oficjów: Oficjum Laetare Germania na uroczystość św. Jadwigi, wdowy, księżnej Śląska w Polsce; Tripleks: Oficjum o św. Jadwidze (Fulget in orbe dies); Oficjum w translację św. Jadwigi (Mundo festus); Oficjum "O jednej wybranej" (Laudamus Christum Dominum); Oficjum o św. Jadwidze (O Advigis mirabilis). Teksty oficjów poprzedza merytoryczny tekst, w którym Autor pisze m. in.: "Charakterystycznym zjawiskiem liturgii średniowiecznej było tzw. oficjum rymowane, które zgodnie z ówczesną terminologią zostało określone mianem «historia». Poza psalmami i tekstami biblijnymi, prawie wszystkie pozostałe elementy godzin w tych oficjach, a więc antyfony, responsoria, hymny, czytania oraz modlitwy miały w sposób poetycki opowiadać historię tajemnicy czczonej w danym dniu lub aktualnie przypadający obchód świętego. [...] Wyróżnienie świętego przez oficjum rymowane podnosiło rangę liturgicznego obchodu" (s. 5).

BACH JOHANN SEBASTIAN. *Orgelbüchlein*. Wydanie z tekstem tłumaczo-
nym na język polski. Tłum. Zdzisław Kozień. Oprac. ZBIGNIEW INDYK.
Kraków: Firma Wydawnicza "Zbigniew Indyk" 1996 - 115 s.

Cenne wydanie *Orgelbüchlein* J. S. Bacha - jednego z najbardziej (obok 8 małych preludów i fug) poszukiwanych zbiorów przez coraz szerszy krąg organistów. Wartość tej publikacji - obok starannej edycji nutowej opracowanej według faksimile autografu - wynika przede wszystkim z faktu zamieszczenia przed każdym chorałem melodii stanowiącej podstawę opracowania wraz z tłumaczeniem tekstu na język polski. Autorem przekładów dokonanych w oparciu o *Evangelisches Kirchengesangbuch* (Hannover 1954) oraz o *Die Melodien der deutschen evangelischen Kirchenlieder* (Gütersloh 1889) jest Zdzisław Kozień. Edycja ta ułatwi niewątpliwie organistom (nie tylko początkującym!) właściwe odczytanie wspaniałych konstrukcji dźwiękowych lipskiego kantora.

GŁOWA WŁADYSŁAW, ks. *Modlitwa liturgiczna. Liturgia Godzin*. Przemyśl:
Wyd. Archidiecezji Przemyskiej 1996 - 247 s.

Studium poświęcone przybliżeniu modlitwy liturgicznej. Kolejne rozdziały poświęcone są ewolucji historycznej liturgii godzin (w tym udziałowi w niej Ludu Bożego), jej strukturze, doborowi poszczególnych elementów dla każdej godziny modlitwowej, dalej elementom składowym liturgii godzin i jej teologicznej wymowie. W książce znajdują się ponadto uwagi na temat celebracji liturgii godzin, a także modlitwy liturgicznej w innych Kościołach i Wspólnotach (w obrządku ormiańskim, bizantyjskim, w Kościele reformowanym, w Kościele anglikańskim, we Wspólnocie w Taizé, w islamie).

PAWLAK IRENEUSZ, ks. *Śpiewy liturgiczne*. Płock: "Hejnał" 1996 - [6] + 124 s.

Autorski zbiór kompozycji liturgicznych ks. Ireneusza Pawlaka po raz pierwszy zebranych w jedną całość. Autorstwo rozumiane jest tu bardzo szeroko i dotyczy melodii, tekstów, adaptacji obcych śpiewów oraz układów harmoniczných. Wiele z publikowanych w zbiorze pieśni od lat funkcjonuje już ciesząc się dużym uznaniem i popularnością w naszych kościołach. Część z nich była już publikowana w różnych śpiewnikach i chorałach. Obok nich znajdujemy tu śpiewy dotąd niepublikowane oraz kompozycje zupełnie nowe, powstałe w ostatnim czasie, które częściowo uzupełniają ciągle istniejącą lukę w repertuarze liturgicznym (np. pieśni podczas sprawowania Sakramentów św.). Obok śpiewów jednogłosowych z towarzyszeniem organów, które stanowią

znakomitą większość, zamieszczono w omawianym zbiorze dwa trzygłosowe opracowania chóralne. Całość podzielona została na pięć części: Mszy Święta; Sakramenty święte; Liturgia Godzin; Pieśni w roku liturgicznym; Litanie.

Pomocnik udzielania Komunii Świętej. Materiały dla uczestników kursu przygotowawczego nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. Diecezji Gliwickiej i Opolskiej. Red. RUDOLF PIERSKAŁA, HELMUT JAN SOBECZKO. Opole: Wydawnictwo Świętego Krzyża 1996 - 48 s.

Materiały pomocnicze przeznaczone dla słuchaczy kursu przygotowawczego dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. Pozycja zawiera Instrukcję Międzydiecezjalnej Komisji Liturgicznej dotyczącej nadzwyczajnych szafarzy Komunii św., dziesięć omówień tematów poruszanych w czasie trwania kursu oraz pytania egzaminacyjne. Zeszyt opracowali członkowie Międzydiecezjalnej Komisji Liturgicznej dla Diecezji Gliwickiej i Opolskiej.

SIELEPIN ADELAJDA CHR. *Chrystus pośród was. Nadzieja chwały. Eschatologiczna chwała zbawionych w sakramentach chrześcijańskiego wtajemniczenia.* Sandomierz: "Hodie" Wydaw. Diecezjalne 1996 - 344 s.

Zgodnie z zaznaczeniem jakie zawarła Autorka we wstępie swojej pracy, interesuje ją odczytanie chwały w kontekście eschatologii częściowo zrealizowanej (rozumianej jako uczestnictwo w życiu wiecznym już w eonie obecnym, dzięki sakramentom). Nie interesuje jej natomiast pojęcie chwały z punktu widzenia kresu czasów, czyli chwała rozumiana jako stan wiecznej szczęśliwości w eonie ściśle eschatologicznym, a także chwała w sensie kultu. W rozdziale pierwszym omówione zostały biblijne przesłanki stosowanej terminologii. Kolejne rozdziały rozprawy to: Chrzest fundamentem przyszłej chwały; Sakrament "Ducha chwały" czyli bierzmowanie; "Zadatek przyszłej chwały" w Eucharystii; "Bogactwa chwały" dostępne w Kościele *in mysterio*.

SKALSKI EDMUND. *Zakrystian i jego posługa.* Pelplin: Wydaw. Diecezjalne 1996 - 59 + [5] s.

Prawo Kościoła bardzo mocno podkreśliła, że należy zabiegać o właściwą formację wewnętrzną ludzi mających specjalnie wyznaczoną funkcję w posłudze Kościoła. Dlatego też Autor poprzez swoją książkę ukazuje zasady i znaczenie posługi zakrystiana. Wyjaśnione zostały kolejno zagadnienia: Co to jest liturgia; Czym jest kościół i kaplica; Kto to jest zakrystian; Obowiązki zakrystiana;

Prawa; Przygotowania (do rozmaitych nabożeństw). W końcowej części książki zamieszczono *Instrukcję duszpasterską o zakrystianie*.

ZIELIŃSKA HALINA. *Kształcenie głosu*. Lublin: "Polihymnia" 1996 - 217 s.

Przystępnie napisany podręcznik do emisji głosu autorstwa doświadczonej i cenionej w tym zakresie Haliny Zielińskiej, która od lat związana jest z posiadającym bodaj największe osiągnięcia w dziedzinie chóralistyki środowiskiem poznańskim. Autorka prowadziła zajęcia z emisji głosu m. in. w PWSM w Poznaniu (do 1979), w Poznańskim Chórze Katedralnym oraz w tamtejszym Diecezjalnym Studium Organistowskim. Jak pisze w słowie wstępnym ks. I. Pawlak: "Jest to dzieło tym bardziej cenne, że nie ogranicza się wyłącznie do omówienia techniki wydobywania głosu, ale zwraca uwagę również na pewne zasady ogólne dotyczące podnoszenia poziomu kultury języka i śpiewu. (...) Mogą się nią posługiwać zarówno mówcy, jak i śpiewacy. Liczne odniesienia do muzyki liturgicznej wykonywanej w naszych kościołach oraz sposoby wyrażania treści religijnych pięknym słowem sprawiają, że powinni z niej korzystać obok śpiewaków kościelnych (np. celebransów, kantorów itp.) także kaznodzieje i katecheci. Podręcznik ten bowiem nie jest przeznaczony wyłącznie dla profesjonalnych wokalistów, ale dla wszystkich, dla których aparat głosowy jest instrumentem pracy zawodowej. Dlatego należy go polecić jako obowiązujący w kształceniu alumnów seminariów duchownych"

Z kolędą przez wieki. Kolędy w Polsce i w krajach słowiańskich. Red. T. BUDREWICZ, S. KOZIARA, J. OKOŃ. Tarnów: "Biblios" 1996 - 612 s.

Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej "Kolędy w Polsce i w krajach słowiańskich - geneza, rozwój, stan obecny" zorganizowanej w Krakowie w dniach 9-12 stycznia 1995 r. przez Instytut Filologii Polskiej WSP w Krakowie oraz Instytut Teologiczny PAT w Tarnowie. Pozycja zawiera 52 referaty wygłoszone w ramach obrad, które pogrupowane zostały w następujące działy: Kolęda w kulturze; Dziedzictwo kolędy; Sztuka język artyzm; Ludowa i regionalna tradycja kolędy w Polsce; Kolęda w krajach słowiańskich; Kolęda na Zachodzie; Recepcja. Ponadto zamieszczono tu notę wstępną od Redaktorów tomu, przemówienie powitalne prof. J. Okonia, wprowadzenie do konferencji bpa J. Życińskiego oraz głosy z dyskusji panelowej. Pozycję uzupełniają: program konferencji oraz niezwykle cenny indeks osób, ubarwiają natomiast czarno-białe ilustracje o tematyce bożonarodzeniowej.